

Zápisnica

V Diosegu (*Sládkovičovo*) som videl plagáty:

1. A meddig volt szlovák hazánk, levolt takarva... amióta Horthy az apánk, mesztelen a... (*Dovtedy, čo sme mali slovenskú vlasť, mali sme zahalenú (vulgárne slovo). Odkedy je naším otcom Horthy, máme holé (vulgárne slovo).*)

2. Visza Prága, minden drága. (*Späť ku Prahe, všetko je drahé!*)

V Čeklise (*Bernolákovo*) som videl cca 700 ľudí, ktorí manifestačným spôsobom žiadali o spätné pripojenie k Slovensku. Keď to notár videl, utiekol. Maďarský záložný nadporučík (v civile učiteľ v Békés Csabe [*Békešská Čaba*], slovenskej národnosti) mi povedal, že v Čeklise na 30 vojakov majú dohromady 2 pušky. Ďalej povedal, že ak by boli naši vojaci vystrelili pri prechode maďarských vojakov cez Dunaj, ani jeden by sem neprišiel. Boli by zutekali od strachu.

Ozbrojené tlupy tzv. leventisti (dobrovoľníci)¹ a nyilaskeresztesek (*šípové kríže*), ktorí vtrhli na slovenské územie a terorizovali, vraj mali povolenie kraďnúť, za ktorých štát neručil.

Môj otec v Šuranoch videl sprievod tamojších obyvateľov, ktorí niesli 6 maďarských zástav, ktoré na pochode zapálili a volali: Fáklyás menet. Ha Magyarországon akarsz élni, magyar grófot meg kell verni! (*Fakľový sprievod. Ak chceš v Maďarsku žiť, musíš maďarského grófa zbiť!*) Tento sprievod bol rozohnaný a asi 30 ich zavreli. Zvyšok sprievodu spieval po hostincoch „Hej Slováci.“

Rudolf K., v. r.

ŠOKA – Modra, Styční dôstojníci na úseku Bratislava 1938-39, kr. 1, písomnosti, bez č.

¹ Povinná polovojenská organizácia zameraná na brannú výchovu mládeže

120

5. december 1938, Lednické Rovné.

Protokol napísaný s Františkom Č., predtým krajičrským majstrom v meste Filákov, ktorý vypovedal o pomeroch pred okupáciou a po nej a o prenasledovaní obyvateľov nemaďarskej národnosti.

Protokol

Za celý ten čas, keď toto územie malo byť okupované, pomery vo Filákovke do obecných volieb do mesiaca mája 1938 boli dobré. Boli tam síce jednotlivci, ktorí priamo neboli lojálni voči čs. štátu, ale väčšina, teda skoro na 60 % tamojších občanov bolo nášmu štátu lojálnych.

Po voľbách sa začalo protištátne hnutie, čo zapríčinila najmä propaganda, vysielaná rádiom z Budapešti. Potom sa začali ľudia zoskupovať, najmä z maďarskej kresťanskej socialistickej strany¹, a verejne vytvárali hnutie proti čs. štátu a za odtrhnutie od čs. štátu. Naposledy tam bolo na 60 % Maďarov.

Posledné pomery boli priamo hrozivé. Keď slovenské alebo české ženy išli na nákup na trh do mesta, ženy maďarskej národnosti na ne priamo pľuvali a používali proti nim výroky: „Čo tu ešte chcete, prečo už nejdete preč, veď toto je už Maďarsko“ a pod. Keď by tam nebolo vojsko a posila četníctva, boli by nás aj v noci prepadávali a bili.

Pre príslušníkov čs. štátu najnebezpečnejší čas nastal od polovice mesiaca októbra 1938. Vtedy už prechádzali na naše vtedajšie územie maďarskí teroristi a priamo tam štvali. Denne utekalo 10–20 mladíkov a starších ľudí mužského pohlavia do Maďarska, aby sa tak vyhli vojenskej službe v našom štáte.

Ja som opustil mesto Fiľakovo už v najhoršom a najnebezpečnejšom čase. Vtedy už ženy štátnych zamestnancov a aj niektorí úradníci opúšťali Fiľakovo a utekali do Zvolena.

Naše vojsko a SOS² húževnato bránili hranicu do posledného okamžiku a za tým účelom používali aj tanky. Ale všetko bolo márne, lebo maďarské vojsko išlo násilím a tak rýchlo, že dokonca sa potom zmiešalo s našim vojskom.

Dozvedel som sa, že štátni zamestnanci oboch národností, t. j. Česi a Slováci, sa vysta-hovali aj v takom prípade, keď ich manželky boli maďarskej národnosti. Aj kolonisti boli nútení sa vystaňovať.

Postup maďarského vojska a najmä teroristov bol hrozivý. Vojaci dávali jednotlivcom trojhodinovú lehotu na vystaňovanie. Keď dovtedy neodišli, zajali ich, bili ich, vydrancovali, peniaze im odobrali až na 100 Kč. V noci ich vyviezli na hranicu nášho štátu.

Menovite najviac trpel istý Jozef R., českej národnosti, ktorý mal tam svoj dom a asi 30 holdov (*jutár*) poľa. Tohto ozbijali a peniaze mu zobrali. Išiel sa vraj informovať na maďarské úrady do Lučenca, či mu zaplatia jeho nehnuteľnosti. Tam ho vodili z úradu na úrad, z vojenského veliteľstva na četnícku stanicu a všade ho stýrali a potom ho v Lučenci uväznili. V noci prišli pre jeho najstaršiu dcéru Emiliu R., asi 18–19 ročnú, zajali ju, priviedli ju potom k otcovi a spolu ich vyviezli na hranicu nášho štátu.

Pri Fiľakove v obci Bozita (*Buzitka*) medzi kolonistami boli aj podplukovník F. v. v. a kapitán S., v. v. Každý z nich tam mal majetok asi za milión korún. Senátor Szilasi z Lučenca im prisľúbil, že tam môžu zostať, že sa zaručuje za nedotknuteľnosť ich majetkov a za osobnú slobodu, len aby tam ostali. Toto im však nepomohlo. Keď prišli Maďari (zaiste ich poslal Szilasi), zbili ich, odobrali im všetky peniaze až na 100 Kč a len to najnutnejšie si mohli zobrať. Museli odísť do Poľtára. Toto som sa dozvedel od finančnej stráže, ktorá na hraniciach konala službu. V Radzovciach pri Fiľakove Maďari zapálili obytné domy Slovákov a majetky vykradli. Ľudia uprchli len s holým životom.

Zápisnica bola týmto skončená a podpísaná.

Svedok:
Strážmajster Mazák, v. r.

Zapisovateľ:
Nečitateľný podpis, v. r.

Vypočúvaný:
František Č., v. r.

SNA, KÚ, kr.256, f. 71527/38 prez., bez č.

¹ V roku 1936 sa Krajinská kresťanská socialistická strana zlúčila s Maďarskou národnou stranou do Zjednotenej maďarskej strany

² Pozri dok. č. 4